

тур США, узгодивши свої національні інтереси і тактику з американськими суспільно-політичними цінностями та механізмами. Важливим чинником стало поєднання визрівання внутрішньодіаспорних передумов до інтеграції та сприятливої політичної кон'юнктури в США під час "холодної війни". Саме у цей період сформувалося політичне представництво УД, діяльність якого спрямовувалася на здобуття Україною незалежності. Головним чином успіх забезпечив УККА, який не лише об'єднав УД США, а й ефективно представляє інтереси української нації перед владою США та світовим співтовариством.

1. Куропась М. Історія української імміграції в Америці. Збереження культурної спадщини. – Нью-Йорк, 1984. 2. Лендвел М. О. Участь американських українців у функціонуванні органів державної влади та політичних структур США (1945–1991 рр.) // Український історичний журнал. – 1998. – №4. – С.81-90. 3. Євтух В. Б., Трошинський В. П., Попок А. А. Закордонне українство. – К., 2005. 4. Куропась М. Українсько-американська твердиня: перші сто років історії Українського Народного Сою-

зу. – Острог-Чикаго, 2004. 5. Завдання Українського конгресового комітету Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucca.org/uk/about-us/mission>. 6. Історія Українського конгресового комітету Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucca.org/uk/about-us/history>. 7. Недужко Ю. Боротьба української діаспори США за відродження державної незалежності України (кінець 50 – початок 60-х рр. XX ст.) // Мандрівець. – 2006. – №4. – С.55-61. 8. Його ж. Боротьба української діаспори за демократію та державну незалежність України (кінець 70-х – початок 90-х років XX століття) // Наукові записки Національного університету "Острозька академія": Історичні науки. – Вип. 11. Острог, 2008. – 90-113. 9. The Story of the Ukrainian Congress Committee of America (1940-1951). – New York, 1951. 10. Кузьо Т., Дейчаківський О. Хто як працює в Америці на Україну // Українська правда. – 2005. – 12 серпня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2005/08/12/3012379/>. 11. Українська Національна Інформаційна Служба [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucca.org/uk/unis>. 12. Чит за: Спісаренко І. Нові акценти зовнішньої політики України: інформаційно-комунікаційний аспект // Персонал. – 2005. – Ч.11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.personal.in.ua/article.php?id=157>.

Надійшла до редколегії 14.03.12

О. Шегда, асп.

КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ СПІВРОБІТНИЦТВА ШВЕЦІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ В 1995 – 2011 РОКАХ

У статті розглядаються основні аспекти участі Швеції в Європейському Союзі, роль Стокгольма в європейському інтеграційному процесі та вплив ЄС на трансформацію шведського зовнішньополітичного курсу.

The article deals with the main aspects of Swedish participation in European Union, the role of Stockholm in European integrative process and EU influence on the transformation of Swedish foreign policy.

Дослідження співробітництва Швеції з Європейським Союзом є важливим для розуміння значення Співтовариства як успішного інтеграційного утворення європейських країн, місця самої скандинавської держави у вирішенні ключових політичних, соціально-економічних і військово-оборонних питань всередині ЄС, а також дозволяє краще прослідкувати парадигму зміцнення і поглиблення централізації та інтегрованості Союзу протягом останніх двох десятиліть.

Проблему співробітництва Швеції з Європейським Союзом розглядали такі науковці, як Л. Бабиніна [2], К. Вахрушева [1], О. Петерссон [10], Ф. Лі-Ольссон [8] та А. Мойсеук [9]. В своїх наукових дослідженнях дані автори визначили основні етапи залучення Швеції до європейського інтеграційного процесу, відмітили дискусійні питання щодо поглиблення співпраці між Стокгольмом та ЄС, розглянули поступові зміни в підходах шведів до власної політики безпеки та оборони, продемонстрували відхід Швеції від багаторічної політики нейтралітету і неучасті у військових блоках. Проте більшість авторів не враховані головні пріоритети європейської політики Стокгольма, недостатньо розглянута роль шведів у побудові європейської системи безпеки і оборони та практично не досліджені позиції шведських політичних партій відносно участі країни в Співтоваристві.

Зважаючи на це, метою даної статті є прослідкувати основні напрями участі Швеції в ЄС, її значення у формуванні внутрішньої та зовнішньої політики Співтовариства, визначити причини євроскептицизму значної частини шведських громадян, роль Стокгольму у забезпеченні миру на континенті та відстоюванні інтересів країн Східної Європи, боротьби за дотримання прав людини в Європі та світі, значення екологічної політики в розбудові Європейського Союзу та значення Швеції в європейському інтеграційному процесі як лідера серед країн Скандинавії і Прибалтики.

Зміни, які відбувалися в Європі та світі на початку 90-х років XX ст. не могли не вплинути на політику північноєвропейського регіону загалом і Швеції зокрема. Шведська політична еліта трансформувала традиційні підходи розуміння сутності власного нейтралітету. Якщо раніше термін "нейтралітет" визначався як "свобода від союзів", то на початку 1990-х рр. з'явилося формулювання "свободи від військових союзів". В 1991 році Стокгольм подав заявку на вступ до Європейського Союзу. ЄС був зацікавлений у вступі Швеції до Співтовариства, оскільки дана скандинавська країна відповідала всім "копенгагенським критеріям". 13 листопада 1994 р. було проведено референдум щодо вступу Швеції до Європейського Союзу, на якому 52,3 % населення проголосувало за, а 46,7% – проти. 1 січня 1995 р. Швеція стала членом ЄС. [9, Р. 9-24], [10]

Важливим напрямом співробітництва Швеції з Європейським Союзом була співпраця в питаннях безпеки та оборони. В 1999 р. ЄС запровадив нову ініціативу в галузі безпекової політики – Європейську політику безпеки та оборони (ЄПБО). Ця політична ініціатива стала важливим викликом для зовнішньополітичного нейтрального курсу Стокгольму, адже вона безпосередньо вплинула на шведську оборонну політику. В свою чергу, Швеція також здійснила значний вплив на ініціативу ЄПБО, оскільки зайняла позицію затятого лобіста даної європейської інтеграційної ініціативи. Під час свого другого головування в ЄС офіційний Стокгольм визначив пріоритетними напрямами розвитку ЄПБО поглиблення співробітництва в сфері озброєнь між країнами-членами ЄС, розвиток потенціалу цивільно-військової взаємодії між країнами Європи, активне залучення шведського ВМФ до проведення європейських військово-морських операцій та забезпечення морської безпеки ЄС, співпраця з НАТО та ООН тощо [17].

Одним з найважливіших питань участі Швеції в європейській політиці безпеки було вирішення військових

кризових ситуацій на континенті та за його межами і створення контингенту швидкого реагування під власним керівництвом. Шведська військово-політична еліта вважала, що в майбутньому її підрозділи зможуть брати участь у виконанні будь-яких операцій ЄС, в тому числі і під керівництвом НАТО, відкидаючи закиди у відході від політики нейтралітету. В червні 1999 р. в Кельні на саміті Співтовариства Швеція підтримала об'єднання ЄС і Західно-Європейського Союзу задля підвищення європейського військового потенціалу, а в грудні того ж року на зустрічі в Гельсінкі всі країни-члени ЄС, за винятком Данії, визначили склад контингентів, які вони виділять до складу європейських військових формувань [6], [8, Р. 123-142].

Європейська стратегія безпеки і створення можливостей управління кризами розглядалися Швецією як такі, що відіграють досить важливе значення для перетворення політики ЄС в ключовий фактор безпеки в світі та захисту прав людини в недемократичних державах [7, Р. 44-46]. На думку Ф. Лі-Ольссона, важливими аспектами участі Стокгольма в політиці європейської безпеки та оборони було військово-цивільне співробітництво в рамках військових проектів ЄС і спільних навчань з НАТО (наприклад "Партнерство заради миру") і забезпечення та координація морської безпеки в акваторії Балтійського моря [6], [8, Р. 123-142].

Таким чином, проаналізувавши текст Програми головування Швеції в ЄС та розглянувши позицію Лі-Ольссона щодо участі Стокгольма в Європейській політиці безпеки та оборони, автор вважає потрібним підсумувати, що співпраця Стокгольма з Брюсселем в галузі безпеки та оборони спричинили зміну підходів у ставленні самої Швеції до політики національної оборони. Якщо раніше шведська концепція безпеки ґрунтувалася на унеможливленні військової агресії з боку інших країн, то після вступу до Співтовариства оборонна політика даної скандинавської держави формувалася здатністю Стокгольма швидко і ефективно включатись в роботу міжнародних місій з питань безпеки. Ключовою парадигмою участі Швеції в ініціативі ЄПБО, безперечно, було і залишається поглиблення співпраці у цивільній сфері, адже використання цивільних ресурсів є головним пріоритетом Стокгольму в політиці безпеки ЄС.

В червні 2008 року Швеція разом з Польщею запропонувала поглибити співпрацю з країнами Східної Європи, які не є членами ЄС задля налагодження багатосторонньої співпраці в регіоні. Ця ініціатива отримала назву "Східного партнерства" і мала на меті розширити рамки Європейської політики добросусідства ЄС. Специфікою даної ініціативи стали багаторазові зустрічі в форматі самітів у всіх країнах Східної Європи, які ще не отримали статус кандидатів на вступ в ЄС. Міністерство закордонних справ Швеції провело численні діалоги, круглі столи та міжнародні конференції за активної участі шведських дипломатів задля тіснішого ознайомлення з проблематикою країн-сусідів ЄС та чіткішого визначення перспективи подальшої співпраці в галузях забезпечення Європейського Союзу енергоносіями, дотримання прав людини та реформування правової системи в східноєвропейських державах [11, Р. 2-8]. Однак, необхідно також відзначити низьку ефективність даної ініціативи щодо налагодження партнерських відносин ЄС з усіма країнами "Східного партнерства", адже лише Молдова і Грузія отримали від даної програми співробітництва очікувані позитивні результати, тоді як Україна і Білорусь не відчували значних змін в ді-

лозі із Співтовариством від даної шведсько-польської концепції співробітництва.

Водночас, дискусію у відносинах Швеції з Європейським Союзом викликало питання її вступу до Єврозони і, як наслідок, гармонізації шведської монетарної політики відносно загальноєвропейських стандартів. Швеція при вступі в ЄС не відмовилась від можливого переходу на використання грошової одиниці євро, проте досі користується власною валютою – кроною. Причиною відмови Швеції ввійти в Єврозону була недостатня інтегрованість Шведського національного банку (Ріксбанку) в Європейську систему центральних банків та несумісність шведського національного законодавства 108 і 109 статтям Договору про Європейський Союз. Також офіційний Стокгольм не брав участі у започаткованій в Амстердамі в червні 1997 року ініціативі, головною метою якої була адаптація країн, які не приєдналися до Єврозони, до нової європейської валюти з подальшим вступом в саму Єврозону, а тому шведська крона ніколи не була прив'язана до євро. 14 вересня 2003 року у Швеції відбувся референдум щодо вступу країни в зону євро, на якому 56,1% голосуючих проголосували проти приєднання [1, С. 58-71].

Отже, на підтримку позиції Л. Бабиніної, варто зазначити, що хоча Швеція і відповідала всім основним фінансово-економічним критеріям вступу в Єврозону, офіційний Стокгольм відклав свій вступ в зону євро через глибоку фінансову кризу, яка охопила країни Єврозони в останні роки. Потрібно уточнити, що шведи можуть вважати свій розрахунок на власну валюту дуже вдалим, адже шведська економіка уникла значних фінансово-економічних потрясінь, а соціальний добробут населення залишився на високому рівні. Однак, на думку автора, зважаючи на подальший розвиток Європейського Співтовариства, Швеції таки доведеться повернутися до цього питання в майбутньому задля збільшення власного політичного впливу в ЄС та зміцнення можливостей шведського бізнесу в Європі.

Слід відмітити участь Швеції в програмі ЄС "Північний вимір", ідея створення якої належала фінському прем'єр-міністру Пааво Ліппонену. Мета створення "Північного виміру" полягала у залученні організаційних можливостей і фінансових ресурсів Європейського Союзу для повноцінного розвитку північноєвропейського регіону. Дана ініціатива дозволила інтегрувати численні північноєвропейські регіональні організації та програми ЄС в один потужний проект задля розвитку нового європейського економічного регіону між Балтійським та Баренцевим морями в новий ефективний економічний простір.

В період першого головування Швеції в ЄС Європейська рада в червні 2001 року в Гетеборзі розглянула перший повний звіт щодо реалізації ініціативи "Північного виміру" і задекларувала три ключові пріоритети подальшого розвитку програми: вирішення проблеми Калінінградського анклав, боротьба зі злочинністю на півночі Європи та екологічна політика в регіоні. Після десяти років дії даної ініціативи можна відзначити її успішність, адже політика збереження невідновлюваних джерел енергії та боротьби з кліматичними змінами саме Північній Європі досягла найвищого рівня, а Швеція є зразковою державою в сфері екологічної політики. Також було успішно реалізована програма боротьби зі злочинністю в регіоні, що укріпило за Північною Європою статус миролюбного і толерантного регіону. Не увінчалась успіхом поки лише програма вирішення проблеми Калінінградського анклав.

Незважаючи на значні перспективи даного проекту, не варто також забувати про труднощі та проблеми в рамках втілення в життя програми "Північного виміру", адже хоча Північноєвропейський регіон і багатий на природні ресурси та корисні копалини, тут відчувалася гостра криза фінансових ресурсів, тому саме від залучення інвестицій залежала подальша доля даної ініціативи загалом і участі в ній Швеції зокрема. Також дана шведсько-європейська концепція дозволила Співтовариству через Швецію тісніше співпрацювати з Російською Федерацією, під її егідою було створено фонд "Екологічне співробітництво" та координувалися дії міжнародних регіональних організацій, зокрема: Арктичної ради, Ради міністрів північних країн, Рада держав Балтійського моря, Раду Баренцева та Євроарктичного регіону тощо [13, Р. 262-277], [18], [19, Р. 14-19].

Дана ініціатива стала прикладом успішності першого головування Швеції у Співтоваристві та продемонструвала роль Стокгольма, як геополітичного лідера Північноєвропейського регіону, адже скандинавському королівству вдалось залучити інвестиції ЄС в регіон, координувати свою участь у Європейському інтеграційному процесі із Північним Співробітництвом і, водночас, поглибити співпрацю з Російською Федерацією.

Розглядаючи участь Швеції в ЄС, слід звернути увагу на відстоювання Стокгольмом власних національних інтересів, яке особливо яскраво проявилось під час ратифікації прийнятої 29 жовтня 2003 р. в Римі Європейської конституції. Хоча формально проект Європейської конституції був провалений через референдуми у Франції та Нідерландах, шведська сторона своєю відмовою від прийняття рішення з даного питання продемонструвала Європі, що важливим принципом її участі в європейському інтеграційному процесі є консолідована позиція всіх країн-членів ЄС в прийнятті важливих рішень. Тривалі дискусії в Швеції продовжувались і щодо ратифікації Лісабонського договору. Оскільки референдум з даного питання не був передбачений, вирішувати повинен був парламент, який ратифікував новий варіант Європейської конституції: "за" проголосували 243 депутати Ріксдагу, 39 виступили "проти" і ще 13 парламентарів утримались [2, С. 141-150], [5, С. 65-72].

Також потрібно звернути увагу на беззастережне прийняття Стокгольмом умов Шенгенської угоди щодо відміни паспортно-візового контролю між країнами ЄС, які були закріплені Амстердамською угодою від 2 жовтня 1997 року. Швеція, на відміну від Данії, прийняла умови щодо Шенгенської зони без будь-яких поправок чи компромісів, а офіційно Шенгенські правила в Швеції вступили в дію 25 березня 2001 року. Також Стокгольм приєднався до Дублінської конвенції відносно критеріїв і механізмів надання притулку та загальноєвропейської дактилоскопічної бази Eurodac [1, С. 58-71]. Водночас, варто зазначити, що беззастережне прийняття Шенгенських умов суттєво обмежує можливості самого Стокгольма проводити власну візову політику та впливати на приплив іммігрантів з країн, які не входять до ЄС.

На думку автора, Швеція є послідовним прихильником розширення Європейського Союзу, свідченням чого є Програма першого головування Швеції в ЄС у 2001 р., де розширення Співтовариства було названо одним із пріоритетів. Слід відмітити, що така позиція Швеції в даному питанні обумовлена, по-перше, підвищеною увагою Стокгольма до розвитку демократії в країнах Східної Європи, а по-друге, кожне розширення ЄС уповільнює зміцнення європейської інтеграції, що дозволяє

Швеції відтермінувати болючі питання втрати ще більшої частки власного національного суверенітету. Підтвердженням цього стало найбільше в історії Співтовариства розширення в 2004 р., оскільки саме Швеція активно посприяла даному процесу та пролобіювала вступ нових країн до ЄС. Ще одним доказом вищевказаної думки автора може слугувати період другого головування Стокгольма в ЄС в 2009 р., коли Швеція підтримала вступ до Європейського Союзу Туреччини, Хорватії та Македонії, підтвердивши незмінність власної позиції щодо розширення Співтовариства.

Потрібно відмітити позиції шведських політичних партій щодо участі своєї країни в ЄС. Найбільшими євроскептиками були і залишаються партії лівого спрямування, зокрема Ліва партія зберігає критичне налаштування відносно Європейського Союзу, трактуючи його як супердержаву, яка поступово знищує суверенітет країн-учасників. Саме "Ліви" неодноразово закликали Швецію вийти з ЄС через вплив негативних європейських цінностей та нездатність Стокгольму повноцінно впливати на політику Співтовариства. Партія Зелених вважає, що ЄС приділяє надто мало уваги проблемам екології, зокрема боротьбі зі змінами клімату, які дуже турбують значну частину шведської спільноти. Соціал-демократична партія не виключає наднаціонального способу прийняття рішень з деяких питань, які вимагають співробітництва країн ЄС (наприклад екологічне питання) та помірковано ставиться до участі Швеції у Співтоваристві. Поміркована коаліційна партія загалом підтримує участь Швеції в Співтоваристві, оскільки члени даної політичної сили виступають за загальноєвропейський вільний ринок фінансів, торгівлі і послуг. Піратська партія зосереджує свою увагу у відносинах з ЄС на співробітництві у сфері інтелектуальної власності і виступає проти європейського законодавства в сфері копірайту, патентів та авторських прав.[3]

Щодо населення Швеції, то за показниками "Євробарометра", шведи за останні роки суттєво покращили свою думку про ЄС і, в основному, відносяться позитивно до участі їхньої країни в Євросоюзі. Щодо страхів перед Співтовариством, то 20% жителів Швеції побоюються, що збільшення впливу європейських інститутів на внутрішню політику їхньої держави негативно вплине на збереження унікальної соціальної моделі Швеції та позбавить їх власної культурної ідентичності, проте значна частина шведського суспільства сподівається, що саме завдяки активній позиції Стокгольма у сфері екології Співтовариство приділятиме більше уваги змінам клімату та збереженню невідновлюваних джерел енергії [4].

Таким чином, як аргументовано свідчать показники "Євробарометра", в шведському суспільстві поступово збільшується позитивне ставлення до співробітництва Швеції з ЄС, хоча кожен п'ятий швед продовжує вважати себе євроскептиком. Щодо позиції шведських політичних партій відносно участі Стокгольма в Європейському інтеграційному процесі, то переважна більшість політичних сил Швеції позитивно ставиться до співпраці з ЄС, проте "Ліви" та "Зелені" схильні до критики поглиблення курсу Швеції на поглиблення євроінтеграції через побоювання втрати національного суверенітету, вплив європейських цінностей та невелике значення екологічного фактору в політиці Співтовариства.

Отже, ключовими аспектами співробітництва Швеції з ЄС у 1995-2011 роках були: активна участь Стокгольма у розбудові та поглибленні Європейської політики безпеки та оборони, пропонування та втілення Швецією

нових геополітичних концепцій в рамках Євросоюзу ("Північний вимір" та "Східне партнерство"), посередництво Стокгольма у діалозі ЄС з європейськими державами та лідерство скандинавського королівства у вирішенні проблем збереження клімату та захисту навколишнього середовища. Також необхідно відмітити вагомий внесок Швеції у відстоювання принципів демократії на континенті, підтримці біженців та іммігрантів, залученні інвестицій ЄС у малозабезпечені арктичні території країн на Півночі Європи. Хоча Швеція і не вступила до Євросоюзу та не підтримала проект Європейської конституції, їй вдалось здійснювати вплив на політику Євросоюзу та успішно захищати власні інтереси після вступу до Співтовариства.

1. Бабынина Л.О. Страны в Северной Европе и дифференциация в ЕС // Современная Европа, 2007, №3, С. 58 – 71. 2. Вахрушева К.В. Политика нейтралитета и членство Швеции в Европейском Союзе // Северная Европа. Проблемы истории. М., 2003, Вып. 4, С.141-150. 3. Програми та діяльність політичних партій Швеції. Режим доступу: <http://www.sweden.se/eng/Home/Society/Government-politics/Reading/Swedens-political-parties-a-quick-guide/>. 4. Пулейките К. Евроскептицизм в Западной Европе: случай Швеции. Режим доступу: <http://www.geopolitika.lt/?artc=158>. 5. Тауш А. Европейский Союз: "град

на холме" и "лиссабонская стратегия" // Мировая Экономика и Международные отношения, 2007, №3, С.65 – 72. 6. Європейська стратегія безпеки. Режим доступу: <http://consilium.europa.eu/uedocs/cmclUpload/081205%20ruesreport%20final.pdf>. 7. Human Rights in Swedish Foreign Policy / G.Persson // Brief Summary of Communication – 2003. – 66 p. – режим доступу: http://www.humanrights.gov.se/dynamaster/file_archive/040301/3e2f0d255a5e3a6938c1bc0678ff7d8e/s200304_20e.pdf. 8. Lee-Ohlsson F. Sweden and Development of the European Security and Defence Policy // Cooperation and conflict. – Vol.44, No. 2, 2009, P. 123-142. 9. Mojsiejuk A. Identity in Swedish foreign policy, Uppsala, 2011. 10. Petersson O. The European debate in Sweden. Режим доступу: http://www.notreeurope.eu/uploads/tx_publication/ETud12-en_02.pdf. 11. Polish-Swedish proposal: "Eastern partnership"? 23 mfy 2008 // European neighborhood watch, issue 39. 12. Tepe F. Swedish neutrality and its abandonment / Istanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl: 6 sayı, 2007, s.183-201. 13. The Nordic countries and the European Security and Defence Policy / Bailes A., Herolf G., Sundelius B. – New York, Oxford university press, 2006. 14. Sundbers A., Nilsson C. Swedish Presidency Ambitions and ESDP. – S., 2009. 15. Swedish integration policy for the 21st century / Eva Cederholm – Stockholm, 2002. 16. Swedish national reform programme. Europe 2020 – EU: strategy for smart sustainable and inclusive growth – 2011. – 50 p. Режим доступу: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_sweden_en.pdf. 17. The Swedish EU presidency. Режим доступу: <http://www.se2009.eu/en/>. 18. Utrikespolitisk och internationellt samarbete. Режим доступу: <http://www.regeringen.se/sb/d/1492>. 19. Wunderlich C. Moving beyond neutrality: Sweden's changing attitude towards the military use of force. – Stockholm, 2010.

Надійшла до редколегії 14.03.12

П. Шидловський, канд. іст. наук

ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕМ'ЯНОГО ІНВЕНТАРЮ КИРИЛІВСЬКОЇ СТОЯНКИ

В статті проводиться аналіз крем'яних виробів з Кирилівської пізньопалеолітичної стоянки, відкритої В.В. Хвойкою, що зберігаються в фондах різних музейних установ. На основі проведеного дослідження подається власна культурно-хронологічна та функціональна інтерпретація пам'ятки.

The article presents the analysis of flint artefacts from investigated by V. Khvoika Kyrylivska Upper Palaeolithic location, which are deposited in funds of different museums. By this research provides cultural-chronological and functional interpretation of the site.

Кирилівська стоянка (інакше – Києво-Кирилівська) – унікальна пам'ятка доби пізнього палеоліту, яка вже понад 100 років викликає зацікавлення з боку спеціалістів, як з огляду на неординарність самої стоянки та предметів, що були виявлені під час досліджень, так і з огляду на історіографічну значимість її відкриття, розкопок та характеристики здобутих матеріалів. Адже саме з вивченням цієї пам'ятки пов'язується становлення вітчизняної археологічної науки та презентація об'єктів кам'яного віку України у світі, в зв'язку з чим в останні роки спостерігається значне пожвавлення інтересу серед науковців до історії відкриття та дослідження стоянки [10; 24; 15]. Але не зважаючи на актуальність питання розвитку українського палеолітознавства та тривалу історію досліджень, значна кількість проблем, що пов'язані з інтерпретацією як здобутих матеріалів, так і хронологічною, культурною, функціональною характеристикою самої пам'ятки залишаються невирішеними.

Така парадоксальна ситуація спричинена декількома факторами: По-перше, недосконалістю методики розкопок стоянки, і нехтування докладною планіграфічною та стратиграфічною фіксацією об'єктів, що зумовило певне довільне трактування шарів та об'єктів пам'ятки в майбутньому (адже це був перший археологічний досвід В. Хвойки); по-друге, не розробленість типолого-статистичного та технологічного аналізів виробів палеолітичної людини, відсутність уніфікації в описах предметів різними дослідниками; по-третє, розпорошеність матеріалів з розкопок в фондах різних музейних установ України, Росії та Франції та часткова втрата матеріалів під час II-ої світової. Саме з цих причин культурно-хронологічні та функціональні реконструкції пам'ятки значним чином різняться в працях різних авторів, від часу відкриття пам'ятки і до сьогодення. Пи-

танням характеристики Кирилівської стоянки займалась низка видатних науковців в галузі первісної історії, серед яких слід окремо назвати В.В. Хвойку, Ф.К. Вовка, П.П. Єфіменка, П.Й. Борисковського, І.Г. Підопличка, І.Г. Шовкопляса, М.І. Гладких.

Зрозуміло, що для реконструкції способу існування первісних колективів, рештки життєдіяльності яких виявлені у вигляді конкретної археологічної пам'ятки, необхідно провести аналіз всіх доступних на сьогодні матеріалів – крем'яних виробів, виробів з кістки та бивню, предметів мистецтва, фауністичних знахідок. Особливе значення надається вивченню крем'яних комплексів пам'ятки: типолого-статистичному та технологічному аналізу виробів з кременю. Так, відсоткове співвідношення основних типів знарядь праці та відходів виробництва вказує на функціональну специфіку як окремих об'єктів, так і самої стоянки; специфічні технологічні прийоми, використані в первинній та вторинній обробці крем'яної сировини можуть слугувати для культурно-хронологічної характеристики. В запропонованій статті автор подає попередній аналіз крем'яного комплексу пам'ятки, використовуючи як вже опубліковані матеріали, так і опрацьовані особисто у фондах Національного музею історії України та в Національному археологічному музеї (Франція), наводить власну характеристику пізньопалеолітичної стоянки, хоча повний аналіз як крем'яних виробів, так і інших категорій матеріальної культури ще попереду.

Кирилівська стоянка, яку досліджував В.В. Хвойка в період з 1893 по 1900 рр., розташовувалась на правому березі р. Дніпро в м. Києві. Місце стоянки являло собою частину берегової височини, що була перерізана двома глибокими ярами між якими тягнувся мис довжиною близько 150 м в довжину і 50 м шириною в основі. Па-

© Шидловський П., 2012